

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ

імені адмірала Макарова

Факультет морського права

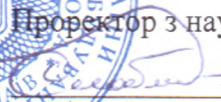
Кафедра національної безпеки та політичного аналізу

Код РПНД О73011

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

 Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ

Hybrid wars and modern threats

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

тип дисципліни _____ обов'язкова

мова викладання _____ українська

Миколаїв – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» однією із складових підготовки фахівців галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону», спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)», освітньо-професійної програми «Внутрішньополітична безпека».

«17» 12 2024 року – 20 с.

Розробник: Ніколаєнко Н.О., доктор політичних наук, професор кафедри національної безпеки та політичного аналізу

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» узгоджено з гарантом освітньої програми «Внутрішньополітична безпека»

Д.політ.н., професор

Наталія НІКОЛАЄНКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» розглянуто на засіданні кафедри національної безпеки та політичного аналізу

Протокол № 4 від «18» 12 2024 р.

В.о. завідувач кафедри

Наталія НІКОЛАЄНКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» розглянуто Навчально-методичною комісією факультету морського права

Протокол № 5 від «20» 12 2024 р.

Голова

Дмитро БАРАНЕНКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» затверджена Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 10 від «23» 12 2024 р.

Голова НМР НУК

Сергій СЛОБОДЯН

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	5
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	6
4. Очікувані результати навчання.....	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....	10
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	10
8. Критерії оцінювання результатів навчання	14
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.....	16
10. Рекомендовані джерела інформації.....	16

ВСТУП

Анотація

Гібридні загрози та гібридна війна – поняття, які укорінилися в сферу національної безпеки з лютого 2014 року, посилювалися впродовж 8 років першого етапу агресії РФ проти України і максимально актуалізувалися 24 лютого 2022 року з початком повномасштабного вторгнення російських військ на територію України. Курс «Гібридні війни та загрози сучасності» спрямований на систематизацію та аналіз існуючих даних щодо гібридної війни; вивчення ключових аспектів цього явища, аналіз сучасних стратегій і підходів до боротьби з гібридними загрозами, а також оцінку впливу гібридної війни на міжнародну безпеку та стабільність. Тематичний план дисципліни включає дослідження соціальних, політичних, психологічних вимірів гібридних загроз та питання розробки стратегій захисту і протидії цим явищам.

Гібридна війна стала ключовим інструментом глобальної політики, вимагаючи нових стратегій та підходів до забезпечення національної та міжнародної безпеки.

Ключові слова: *гібридні загрози, гібридні війни, національна безпека, асиметричний характер, когнітивний вплив, державні та недержавні інститути, безпекові інститути, інформація, інформаційна сфера, інформаційна безпека.*

Abstract

Hybrid threats and hybrid war – concepts that took root in the sphere of national security since February 2014, intensified during the 8 years of the first stage of the Russian aggression against Ukraine and became maximally actualized on February 24, 2022 with the beginning of a full-scale invasion of Russian troops into the territory of Ukraine. The course «Hybrid Wars and modern threats» is aimed at the systematization and analysis of existing data on hybrid warfare; study of key aspects of this phenomenon, analysis of modern strategies and approaches to combating hybrid threats, as well as assessment of the impact of hybrid warfare on international security and stability. The thematic plan of the discipline includes the study of social, political, and psychological dimensions of hybrid threats and the issue of developing strategies for protection and countermeasures against these phenomena.

Hybrid warfare has become a key tool of global politics, requiring new strategies and approaches to ensure national and international security.

Key words: *hybrid threats, hybrid wars, national security, asymmetric nature, cognitive influence, state and non-state institutions, security institutions, information, information sphere, information security.*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» Освітня програма: «Внутрішньополітична безпека» Спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»	Обов'язкова	
Модулів - 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету		Семестр	
		8-й	8-й
Загальна кількість годин – 150		Лекції	
		год.	год.
		Практичні	
		60 год.	28 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6;	Освітній рівень: Перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		90 год.	122 год.
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми «Внутрішньополітична безпека», спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» таких компетентностей:

Загальні компетентності:

- **ЗК-8.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

- **ФК-2.** Здатність аналізувати потенційні загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності, синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації елементів стратегії розвитку держави, регіону, галузі в безпековій сфері.
- **ФК-4.** Здатність логічно мислити, аналізувати та застосовувати інструментарій теоретичної та прикладної політичної теорії у фаховій діяльності.
- **ФК-8.** Здатність використовувати окремі елементи механізму впливу та взаємодії у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки.
- **ФК-9.** Здатність використовувати знання з зовнішньої та внутрішньої політики іноземних

д

е

р

- **ФК-15.** Здатність виконувати заходи територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації, а також цивільного захисту у межах професійної компетентності.
- **ФК-21.** Здатність здійснювати обґрунтування варіантів побудови систем моніторингу та протидії гібридним загрозам.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» є дисципліни: основи національної безпеки, суспільно-політичні студії, історія військово-політичних стратегій держав світу, загальновійськова та спеціальна підготовка, міжнародне право, національна безпека України, політичні та безпекові інститути України.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «ГІБРИДНІ ВІЙНИ ТА ЗАГРОЗИ СУЧАСНОСТІ» відповідно до освітньо-професійної програми «Внутрішньополітична безпека», спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

- **ПР-11.** Вміти аналізувати потенційні загрози та виклики національній безпеці та синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі в безпековій сфері.
- **ПР-13.** Вміти оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів національній безпеці.
- **ПР-16.** Вміти визначати необхідні технічні заходи врегулювання конфліктів і підтримання миру.
- **ПР-24.** Вміти виконувати заходи територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації, а також цивільного захисту у межах професійної компетентності.
- **ПР-27.** Вміти розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері внутрішньополітичної безпеки, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та гібридних загроз.
- **ПР-30.** Вміти здійснювати обґрунтування варіантів побудови систем моніторингу та протидії гібридним загрозам.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи гібридних війн

ТЕМА 1. Вступ. Структура та зміст дисципліни. Вступ до проблеми гібридних війн

Актуальність вивчення гібридних воєн у сучасному світі. Основні підходи до визначення понять

«гібридна війна», «маніпулятивні технології», «інформаційна війна». Історія виникнення концепції гібридної війни. Розмежування понять гібридної, інформаційної та асиметричної війни. Література: [1; 12, с. 8-16].

ТЕМА 2. Структура і компоненти гібридної війни. Політичні, економічні, соціальні, інформаційні, військові, гуманітарні складові гібридної війни. Механізми взаємодії цих елементів у сучасних конфліктах. Приклади гібридних війн ХХІ століття (російсько-українська війна). Концептуальні розробки Ф. Хоффмана, Джеймса Маттіса та інших дослідників щодо характеристик гібридних війн.

Література: [12, с. 16-35; 7].

Змістовний модуль 2. Інформаційно-комунікаційний вимір гібридної війни.

ТЕМА 3. Інформаційна війна як ключовий елемент гібридного конфлікту. Сутність інформаційної війни. Методи і засоби інформаційного впливу: пропаганда, фейки, дезінформація, кібератаки. Роль засобів масової комунікації (ЗМК) у формуванні суспільної думки. Основні цілі інформаційної війни: маніпуляція масовою свідомістю, руйнування довіри до інститутів влади. Аналіз прикладів впливу інформаційної війни.

Література: [10; 11, с. 20-78].

ТЕМА 4. Маніпулятивні комунікаційні технології у гібридних війнах. Основи маніпуляції громадською думкою. Методи формування негативного інформаційного середовища (псевдоподії, спотворення фактів, емоційний тиск). Роль соціальних мереж у поширенні маніпулятивної інформації. Аналіз механізмів інформаційного впливу на східні та південні регіони України під час гібридної війни.

Література: [13; 4; 12, с. 141-160].

ТЕМА 5. Російсько-українська гібридна війна: причини, цілі, наслідки. Політико-історичні передумови гібридної агресії Росії проти України. Використання «м'якої сили», пропаганди та кіберзброї у конфлікті. Характерні риси російсько-українського гібридного протистояння: дезінформація, кібероперації, підтримка сепаратизму, анексія Криму. Результати інформаційної та політичної дестабілізації України.

Література: [2; 3; 18, с. 43-157; 19; 20].

Змістовний модуль 3. Гібридні війни у контексті діяльності без пекових інститутів

ТЕМА 6. Стратегії протидії гібридним загрозам. Методи оцінки та реагування на гібридні загрози. Протидія інформаційно-психологічному впливу: медіаграмотність, критичне мислення, розвиток інформаційної культури суспільства. Міжнародне співробітництво у боротьбі з гібридною агресією. Створення та реалізація національної інформаційної політики України в умовах гібридної війни.

Література: [16; 17; 20].

Література: [8; 15; 4]

Література: [12, с. 178-185; 9; 18].

Література: [6; 11; 16; 17]

Література: [6; 20; 26].

Тематичний план навчальної дисципліни

[illegible]

ТЕМА 3. Інформаційна війна як ключовий елемент гібридного конфлікту.	16		6	10	19		4	15
ТЕМА 4. Маніпулятивні комунікаційні технології у гібридних війнах.	16		6	10	17		2	15
ТЕМА 5. Російсько-українська гібридна війна: причини, цілі, наслідки	28		10	18	24		4	20
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60		22	38	60		10	50
Змістовний модуль 3. Гібридні війни у контексті діяльності безпекових інститутів								
ТЕМА 6. Стратегії протидії гібридним загрозам.	14		6	8	12		4	8
ТЕМА 7. Міжнародний досвід протидії гібридним війнам.	10		6	4	12		2	10
ТЕМА 8. Майбутнє гібридних воєн.	15		6	9	12		2	10
ТЕМА 9. Протидія гібридним загрозам в контексті ефективності безпекових структур.	10		6	4	12		2	10
ТЕМА 10. Гібридні війни та загрози та їх вплив на глобальну безпеку.	11		6	5	12		2	10
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	60		30	30	60		12	48
<i>Разом за курсом</i>	150		60	90	150		28	122

Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи гібридних війн		
ТЕМА 1. Вступ. Структура та зміст дисципліни.	4	2
ТЕМА 2. Структура і компоненти гібридної війни.	4	4
Змістовний модуль 2. Інформаційно-комунікаційний вимір гібридної війни.		
ТЕМА 3. Інформаційна війна як ключовий елемент гібридного конфлікту.	6	4
ТЕМА 4. Маніпулятивні комунікаційні технології у гібридних війнах.	6	2
ТЕМА 5. Російсько-українська гібридна війна: причини, цілі, наслідки.	10	4
Змістовний модуль 3. Гібридні війни у контексті діяльності безпекових інститутів		
ТЕМА 6. Стратегії протидії гібридним загрозам.	6	4
ТЕМА 7. Міжнародний досвід протидії гібридним війнам.	6	2
ТЕМА 8. Майбутнє гібридних воєн.	6	2
ТЕМА 9. Протидія гібридним загрозам в контексті ефективності безпекових структур.	6	2
ТЕМА 10. Гібридні війни та загрози та їх вплив на глобальну безпеку.	6	2
Разом:	60	28

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання:

- Підготовка до практичних занять – 1-2 год. / 1 заняття;
- Підготовка презентації – 15 год. на 1 роботу;
- Написання реферату – мінімум 15 год. на 1 роботу;
- Написання есе – мінімум 15 год. на 1 роботу;
- Підготовка до підсумкової контрольної роботи – (15-30 год.) на 1 захід;
- Підготовка до модульної контрольної роботи – (15-30 год.) на 1 захід;
- Підготовка до підсумкової атестації (залік) - (15-30 год.) на 1 захід;

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	30	45
2	Підготовка презентації	-	30
3	Написання реферату	25	-
4	Написання есе	-	20
5	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	-	17
6	Підготовка до модульної контрольної роботи	25	-
7	Підготовка до підсумкової атестації (залік)	10	10
Разом		90	122

6. Методи навчання, засоби діагностики результати навчання та методи їх діагностування

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- лекція, бесіда, дискусія;
- створення презентацій (заочна форма навчання)
- написання реферату (денна форма навчання);
- написання есе (заочна форма навчання)
- виконання підсумкової контрольної роботи (для заочної форми навчання).;
- виконання модульної контрольної роботи (для денної форми навчання);
- підсумковий залік.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю та оцінки заключного заліку. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 80 балів (від 80 до 100 балів у разі складання заліку).

Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (участь у практичних заняттях, виконання презентацій (заочна форма навчання), написання реферату (денна форма навчання), написання есе (заочна форма навчання), написання контрольної роботи (оцінювання в формі теоретичних запитань та тесту для заочної форми), підсумкова модульна контрольна робота в кінці семестру (оцінювання в формі теоретичних запитань та тесту для денної форми навчання). Питома вага заключного заліку в загальній системі оцінок – **20 балів**. Право здавати заключний залік дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок набирає не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заключного заліку.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання (денна форма навчання)
3	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки
2	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Студент не дає відповіді.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: денна форма навчання 30 балів (10 тем по 3 бали)</i>	
Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання (заочна форма навчання)
3	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки
2	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Студент не дає відповіді.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: денна форма навчання 30 балів (10 тем по 3 бали)</i>	

Виконання презентації	Критерії оцінювання (заочна форма навчання)
10-11	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, матеріали ілюстрації підготовлені відповідно до вимог, що висуваються.
7-9	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, на які не завжди дано посилання у доповіді або ілюстративні матеріали оформлені з незначними зауваженнями.
3-6	Ілюстративні матеріали низької якості, в організації презентації спостерігається невпевненість
1-2	Ілюстративні матеріали низької якості, в доповіді немає посилань на ілюстративні матеріали
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: заочна форма навчання 11 балів</i>	

Написання реферату	Критерії оцінювання (денна форма навчання)
19-20	Доповідь логічно побудована, студент чітко та стисло викладає основні результати дослідження, показує глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання.
16-18	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, належно обґрунтовує положення роботи, але допускає неточності у відповідях на запитання.
13-15	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження але допускає суттєві неточності у відповідях на запитання, не завжди належно обґрунтовує положення роботи.
10-12	Студент невпорядковано викладає основні матеріали дослідження, намагається дати відповідь на поставлені запитання, робить спроби аргументувати положення роботи
7-9	Студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, робить спроби аргументувати положення роботи, надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені запитання.
4-6	Студент демонструє задовільні знання з теми дослідження, але не може впевнено і чітко відповісти на додаткові запитання та належно обґрунтувати положення роботи.
1-3	Студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, неспроможний дати відповіді на запитання, чітко висловити свою позицію.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: денна форма навчання 20 балів</i>	

Написання есе	Критерії оцінювання (заочна форма навчання)
16-19	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки.
11-15	Завдання виконано в цілому правильно, відповідь достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки й неточності у викладенні матеріалу.
5-10	Завдання виконано частково правильно, відповідь містить неточності, недостатньо обґрунтована.
1-4	Завдання має значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтовано
0	Студент не надав роботи

Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: заочна форма навчання 19 балів

Модульна контрольна робота (для денної форми навчання) проводиться у формі тестування та відповідей на 3 теоретичні запитання.

Модульна контрольна робота (відповідь на теоретичні запитання)	Критерії оцінювання (денна форма навчання)
17-20	Завдання виконано правильно, відповідь на теоретичні запитання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки.
14-16	Завдання виконано правильно, відповідь на теоретичні запитання повна, логічна, допущені несуттєві помилки й неточності у викладенні матеріалу.
9-13	Завдання виконано в цілому правильно, відповідь достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки й неточності у викладенні матеріалу.
5-8	Завдання виконано частково правильно, відповідь на теоретичні запитання містить неточності, недостатньо обґрунтована.
1-4	Завдання має значну кількість суттєвих помилок, теоретичні відповіді не обґрунтовано
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: денна форма навчання 20 балів</i>	

Контроль у формі тестування (для денної форми навчання)

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: заочна форма навчання 10 балів</i>										

Підсумкова контрольна робота (для заочної форми навчання) проводиться у формі тестування та відповідей на 3 теоретичні запитання.

Підсумкова контрольна робота (відповідь на теоретичні запитання)	Критерії оцінювання (заочна форма навчання)
9-10	Завдання виконано правильно, відповідь на теоретичні запитання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки.
7-8	Завдання виконано правильно, відповідь на теоретичні запитання повна, логічна, допущені несуттєві помилки й неточності у викладенні матеріалу.
5-6	Завдання виконано в цілому правильно, відповідь достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки й неточності у викладенні матеріалу.

3-4	Завдання виконано частково правильно, відповідь на теоретичні запитання містить неточності, недостатньо обґрунтована.
1-2	Завдання має значну кількість суттєвих помилок, теоретичні відповіді не обґрунтовано
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: заочна форма навчання 10 балів</i>	

Контроль у формі тестування (для заочної форми навчання)

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: заочна форма навчання 10 балів</i>										

Залік проводиться у комбінованій формі (письмові відповіді та усний захист) для заочної та денної форми навчання. До залікового білету входить два питання. Кожне питання оцінюється у 10 балів. Максимально за залік студент може отримати 2x10 балів=20 балів.

Залік	Критерії оцінювання (заочна та денна форма навчання)
9-10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому додаткову літературу.
7-8	Володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи тільки обов'язкову літературу.
4-6	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його зміст без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності.
1-3	Частково володіє навчальним матеріалом, допускає при цьому суттєві помилки. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини.
0	Студент не дає відповіді.
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: заочна та денна форма навчання 20 балів (2x10=20)</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Відповіді на практичних заняттях	10x3=30 балів	10x4=40 балів
Виконання презентації		10 балів
Написання реферату	20 балів	
Написання есе		10 балів
Написання підсумкової контрольної роботи		20 балів
Написання модульної контрольної роботи	30 балів	-----
Залік	20	20
Всього	100 балів	100 балів

8. Критерії оцінювання результатів навчання

	Денна форма		Заочна форма	
	Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів

ЗМ 1	T1	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
	T2	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
	T3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
ЗМ 2	T4	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
	T5	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
	T6	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
ЗМ 3	T7	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
		Написання есе		1x19=19	
	T8	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
	T9	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
				Виконання презентації	1x11=11
	T10	Відповідь на практичному занятті	1x3=3	Відповідь на практичному занятті	1x3=3
		захист реферату		1x20=20	
Написання підсумкової контрольної роботи				Написання підсумкової контрольної роботи	1x20=20

Написання модульної контрольної роботи	Написання модульної контрольної роботи	1х30=30		
Підсумковий контроль (залік)	Залік	20	Залік	20
Разом		100		100

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:

1. Наповненість групи в месенджері «Viber», «Telegram» для дистанційного навчання електронним варіантом лекцій та навчальними посібниками з відповідної дисципліни.
2. Наочні засоби: офіційний веб-сайт Верховної Ради України, Національної поліції, прокуратури та інших органів державної влади, а також слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Горбулін В. Гібридна війна: все тільки починається... URL: <https://zn.ua/ukr/internal/gibridna-viyna-vse-tilki-pochinayetsya-.html>.
2. Горбулін В. Світова гібридна війна: український фронт. Київ : НІСД, 2017. 496 с.
3. Глосарій з гібридних загроз. / За ред. Гришко С.В. Харків : ХНУРЕ, 2021. 113 с. URL: <https://warn-erasmus.eu/ua/glossary>
4. Дмитренко М. Спеціальні заходи впливу як механізм протистояння зовнішньополітичним впливам в інформаційних війнах. Збірник наукових праць Інституту Служби зовнішньої розвідки України. 2016. № 12. С. 21–37.
5. Дмитренко М. Спеціальні інформаційні впливи. Збірник наукових праць Інституту СЗРУ. 2014. № 8. С. 156–167.
6. Зозуля О. Державне управління забезпечення інформаційної безпеки України в умовах інформаційно-психологічного протистояння : Дисертація. Київ, 2017.
7. Комарчук О.О. Історичні та психологічні передумови виникнення гібридних війн. Політикус. 2016. № 2. С. 5–9.
8. Лібікі М. Виклики національній політиці пам'яті в часи «гібридної війни». Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1818/>.
9. Магда Є. Гібридна війна: вжити і перемогти. Київ : АПР, 2017.
10. Національна безпека в умовах інформаційних та гібридних війн / ред.: В. Куйбіда. В. Бебик. Київ : НАДУ, 2018. 384 с.
11. Нашинець-Наумова А.В. Інформаційна безпека: питання правового регулювання : монографія. Київ : НУОМА, 2018. 168 с.
12. Ніколаєнко Н.О Комарчук О.О. Засоби масової комунікації як детермінанти гібридної війни : монографія. Миколаїв : НУК, 2021. 220 с.
13. Павлов Д. М. Маніпулятивний механізм політичної пропаганди. Україна і світ у третьому тисячолітті: політичний, економічний, правовий та культурний виміри. М. Одеса. 13–14 берез. 2015 р. С. 68–70.
14. Павлов Д. Теоретико-методологічні виміри політичної пропаганди : монографія. Київ :

Політологія, 2020.

15. Почепцов Г. Інформаційні війни. Київ : Ін-т журналістики. 2015.
 16. Про Стратегію інформаційної безпеки : Рішення Ради нац. Безпеки і оборони України від 15.10.2021 : станом на 30 груд. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0080525-21#Text> (дата звернення: 28.11.2024).
 17. Про Стратегію національної безпеки України : Рішення Ради нац. Безпеки і оборони України від 14.09.2020 : станом на 16 верес. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#Text> (дата звернення: 28.11.2024).
 18. Рущенко І. П. Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога : монографія. Харків : ФОП Павленко О. Г., 2015. 268 с.
 19. Семен Н.Ф. Російські інтернет-ресурси як чинник інформаційної війни проти України : автореф. Дисертація. Дніпро, 2018.
 20. Тарасюк В. Політико-правові засади застосування інформаційних технологій в умовах гібридної війни : Дисертація. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Кор. НАН України, 2018.
- Допоміжна література**
21. Донбас у системі інформаційної безпеки держави: регіональні особливості, зовнішні виклики, інструменти боротьби з антиукраїнською пропагандою. Аналітична доповідь. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 196 с.
 22. Динис Г. Сучасні гібридні збройні конфлікти (приклад агресії Російської Федерації проти України). Геополітика України: історія та сучасність. 2016. № 2. С. 108–112.
 23. Інформаційний вимір гібридної війни: досвід України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ: НУОУ, 2017. 104 с.
 24. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії. Аналітична доповідь / за заг. ред. А. Баровської. Київ: НІСД, 2016. 109 с.
 25. Нестеренко О.В. Безпека інформаційного простору державної влади. Технологічні основи. Київ: Наук. думка, 2009. 352 с.
 26. Нижник Н. Р., Ситник Г. П., Білоус В. Т. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): навчальний посібник / за заг. ред. П. В. Мельника. Ірпінськ. 2000. 304с.
 27. Харченко Л. Інформаційна безпека України : глосарій / за заг. ред. д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. К. : Текст, 2004. 136 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Офіс Ради Європи в Україні. URL: <http://www.coe.kiev.ua/>
2. Офіційний сайт АСЕАН. URL: <http://www.asean.org/>
3. Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності. URL: <http://www.wipo.int/>
4. Офіційний сайт Європейського банку реконструкції та розвитку. URL: <http://www.ebrd.com/>
5. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://europa.eu/>
6. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>
7. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції. URL: <http://www.iom.int>
8. Офіційний сайт НАТО. URL: <http://www.nato.int/>
9. Офіційний сайт ООН. URL: <http://www.un.org/>
10. Офіційний сайт Організації Американських держав. URL: <http://www.oas.org/>
11. Офіційний сайт Організації з Безпеки та Співробітництва в Європі. URL: <http://www.osce.org>
12. Офіційний сайт Ради Європи. URL: <http://www.coe.int>
13. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
14. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <http://www.wto.org>
15. Офіційний сайт Шанхайської організації співробітництва. URL: <http://www.sectsc.org>
16. Офіційний сайт ЮНЕСКО. URL: <http://www.unesco.org/>

Сайти безпекових структур в Україні та сайти фахових журналів з національної безпеки та оборони

https://www.president.gov.ua/	Сайт Президента України
https://www.rnbo.gov.ua/	Сайт Ради національної безпеки і оборони України - координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України.
https://www.kmu.gov.ua/	Сайт Кабінету міністрів України
https://ssu.gov.ua/	Сайт Служби безпеки України»
https://mod.gov.ua/	Сайт Міністерства оборони України
https://szru.gov.ua/history/stories	Сайт Служби зовнішньої розвідки України.
https://mvs.gov.ua/struktura/team	Сайт Міністерства внутрішніх справ України
https://www.nasbu.edu.ua/	Сайт Національної академії СБУ. Академія забезпечує підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації співробітників Служби безпеки України.
https://nuou.org.ua/	Сайт Національного університету оборони України
https://www.vstup-nasv.info/	Сайт Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
https://mil.knu.ua/ua/	Сайт Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – ВІКНУ) є сучасним міжвідомчим, багатопрофільним, інтегрованим військовим навчальним підрозділом провідного вищого навчального закладу України, що здійснює підготовку професіоналів з повною вищою освітою для Збройних Сил України та інших силових структур сектору безпеки і оборони України: Служби безпеки України, Державної служби України з питань надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби України, Служби зовнішньої розвідки України, Національної гвардії України, Державної спеціальної служби транспорту.
https://niss.gov.ua/	Сайт Національного інституту стратегічних досліджень, який є базовою науково-дослідною установою науково-аналітичного супроводження діяльності Президента України та Ради національної безпеки і оборони України, консультативно-дорадчим органом при Президентові України.
https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona	Сайт журналу «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА і ОБОРОНА», Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова

https://security-journal.nasbu.edu.ua/index.php/nbpe	Сайт журналу «Національна безпека: право та економіка»
http://nio.nuou.org.ua/index	Сайт журналу "Наука і оборона" включений до категорії "Б" наукових фахових видань України Спеціальності, за якими видання публікує наукові праці: 253 – Військове управління (за видами збройних сил) 254 – Забезпечення військ (сил) 255 – озброєння та військова техніка 256 – Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)
http://viv.nuou.org.ua/	Сайт <u>Воєнно-історичного вісника</u>
http://www.ucipr.kiev.ua	На сайті українського незалежного центру політичних досліджень - електронний журнал "Пріоритети", публікації статей, круглі столи, фокус-групи, конференції, семінари, моніторинги.
http://www.lsej.org.ua/	Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання, засноване <u>юридичним факультетом Запорізького національного університету</u>
https://sas.ztu.edu.ua/about	Сайт електронного журналу «Society and Security» заснований у жовтні 2023 року та видається Державним університетом «Житомирська політехніка». Журнал публікує наукові статті, присвячені проблемним питанням забезпечення безпеки суспільних відносин.
http://politicon.iatp.org.ua/	Веб-сайт діє за підтримки Програми розширення доступу та навчання в Інтернет (IATP). Internet Access and Training Program (IATP) - це проєкт Бюро в справах освіти та культури (ECA) Держдепартаменту США, який адмініструється Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX). На сторінках сайту можна знайти результати наукових та прикладних досліджень (статті, роздуми); книжкове ревію (розміщені повнотекстові монографії); оригінальні матеріали з іноземних журналів (<u>Abroad publications-English version</u>); періодика (посилання на журнали).

	які містять статті з соціально-політичної і політико-психологічної тематики); довідкова інформація: навчальні програми з політичної та соціальної психології, тренінги.
http://www.politics.lviv.ua/	Сайт містить наукову інформацію з досягнень в політологічній галузі.
http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/asv/homepage	Сайт наукового журналу «Acta Securitatae Volynienses», в якому публікуються результати теоретичних, наукових, прикладних та науково-експериментальних досліджень вітчизняних та закордонних фахівців з актуальних питань національної безпеки.
https://www.inter-nauka.com/magazine/public-administration/	Сайт журналу «Публічне адміністрування та національна безпека» PublicAdministrationandNationalSecurity
https://journals.urau.ua/ispss/about	Сайт журналу «Інформаційна безпека людини, суспільства, держави».

Розробник програми

Наталія НІКОЛАЄНКО